



Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 1

Maribor, četrtek 2. januarja 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Volja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Pred haaško konferenco

ODHOD NAŠE IN FRANOSKE DELEGACIJE NA DRUGO REPARACIJSKO KONFERENCO V HAAGU. VPRAŠANJE VZHODNIH REPARACIJ BO UGODNO REŠENO.

BEOGRAD, 2. jan. Jugoslovanska delegacija za drugo haaško reparacijsko konferenco je včeraj zvečer od potovala v Haag. Vodi jo naš zunanji minister dr. Voja Marinković. Pred odhodom je podal zunanji minister na kolodvorskem peronu novinarjem izjavo. Naglašal je med drugim, da obstoja, sodeč po najnovejših poročilih, nada, da bo vprašanje vzhodnih reparacij, na katerem je močno interesirana tudi Jugoslavija, rešeno uspešno. Pri tej priliki bo definitivno določen tudi delež Jugoslavije.

Zunanji minister dr. Marinković odputuje po haaški konferenci v Ženevo, kjer se bo kot zastopnik Male antante udeležil posvetovanj Društva narodov. Za časa njegove odsotnosti v inozemstvo ga bo nadomestoval minister brez portfelja dr. Kosta Kumandi.

PARIZ, 2. januarja. »Newyork Herald« poroča, da je ministrski predsednik Tardieu pri svojih pogajanjih z ameriškim državnim tajnikom Stimsonom predlagal izpremenitev protivojnega pakta. Predlog se nanaša na skupno demaršo vseh vevlasti pri mir ogrožujoči vladi. Ker pa ameriški politični krogi temu načrtu nikakor niso naklonjeni, je zelo malo verjetno, da bi bil eventualni tozadevni predlog sprejet v ameriškem parlamentu.

PARIZ, 2. januarja. Francoska delegacija se je davi ob 11. s posebnim vlakom odpeljala v Haag. Zgodaj jutraj se je vrh tega vršila seja ministrskega sveta, na kateri so bila dana delegaciji zadnja navodila. Francoski delegaciji se bo v Bruslju pridružila še belgijska.

Kakor poroča »Matin«, je bil med Francijo, Anglijo in Italijo že dosežen popoln sporazum v vseh spornih vprašanjih.

Zanimive aretacije v Parizu

PARIZ, 2. jan. V zvezi s tozadevnim pozivom italijanskega poslanstva, je pariška policija aretirala danes nekdanjega glavnega urednika »Corriere della Sera« Arziana in bivšega glavnega urednika dnevnika »Il Mondo« Bianchia in bivšega socialističnega poslanca v italijanskem parlamentu, Capella. Pri vseh treh aretirancih so našli po en kilogram ekrazita in za sestavljanje peklenjskih strojev potrebne sestavne dele. Protifašisti so hoteli pognati v zrak hotel italijanske delegacije v Haagu ter razbiti svatbene slovesnosti princa Umberta z belgijsko princezo Marijo Jose v Bruslju.

Kakor poroča »Journal«, so podali aretiranci že obsežna priznanja. Pri njih so našli tudi šifrirano korespondenco, ki jo bodo sedaj skušali razrešiti. Policija se peča v prvi vrsti z vprašanjem v kaki zvezi so ti zarotniki z atentati, ki so bili izvršeni zadnje čase na rivierli.

Odstop vseh indijskih uradnikov

LAHORE, 2. jan. V smislu sklepa vseindijskega narodnega kongresa so včeraj podali svoje demisije vsi v angleških javnih službah nahajajoči se Indijci, večinoma sami visoki upravni uradniki.

Tardieu za izpremembo Kelloggovega pakta

LONDON, 2. januarja. Diplomatični poročevalec »Daily Telegraph« poroča

Ugled in moč naše kraljevine in nje na visoka zavest o mednarodnih dolžnostih bota še naprej služila mednarodni zajednici in bota na ta način deležna tudi še nadalje zasluženega priznanja. Naj se z naše strani ne opusti ničesar, kar je v zvezi z našimi zavezniki in prijatelji mogoče storiti za mednarodni mir. Politika miru in ustvarjanje mednarodnega reda so

da vprašanje uporabe sankcij v primeru plačilne nesposobnosti ali zavlačevanja plačevanja od strani Nemčije, na konferenci sploh ne pride v razpravo. Zavezniki so se že sporazumeli glede ukrepov, ki bi se izvršili proti Nemčiji za ta slučaj.

Novo poslaništvo Jugoslavije

se je ustanovilo v Haagu in je imenovan za poslanika g. Božko Hristić, doslej poslaniški svetnik v Budimpešti.

Zagrebska Seljačka banka oškodovana za nadaljnje 3 milijone dinarjev.

Meseca junija 1929 je prišla v konkurz zavarovalna družba »Providnost«, ki so jo vodili nekateri bivši radičevci. Mnogo se je govorilo o poslovanju družbe, vendar do zadnjega časa ni bilo nikake kazenske prijave s strani konkurznega upravitelja. Na podlagi zbranega materiala pa je bil te dni aretiran vodja družbe dr. Vladimir Cicak. Bivši nameščenci »Providnosti« iznašajo proti njemu in ostalim članom vodstva težke obtožbe. Čuje se, da je znana radičevska Seljačka banka zopet oškodovana za nadaljnje 3 mil. Din. V narodu je zavladala velika zmešnjava.

O izenačenju pisma

je objavila zadnja številka beograjske »Narodne Odrbane« članek pod naslovom »Južnoslovenska solidarnost«, v katerem pravi med drugim: »Pokrenjeno je vprašanje o izenačenju pisma, ali se naj rabi cirilica ali latinica. Glavni pogoj za rešitev tega vprašanja je, da se ne sme reševati brez Bolgarov. Dovolj divergentno smo se razvijali v jeziku, v pismu, v pravopisu, v nesrečni politiki, ustvarjali smo tudi posebne cerkve in politične ter

absolutni temelji politike kraljevine Jugoslavije.

Če takšnim pojmovanjem in željami se zahvaljujem za čestitke ob Novem letu in pošiljam svoje kraljevske čestitke vsemu jugoslovenskemu narodu z željo, da bi premilostni Bog v nastopajočem Novem letu podaril našem dragemu narodu vse dobro, srečo in blagostanje.

gospodarske posebnosti: Le popolno integralno jugoslovenstvo mora reševati to vprašanje. —

Tri nove prekoceanske parnike

je dal zgraditi »Jugoslovanski Lloyd«: »Triglav«, »Jugoslavenski Lloyd« in »Vojvoda Putnik«. Minulo nedeljo so pripluli v naše vode. Prevažali bodo les v Ameriko. —

Cetinje dobi stalno gledališče.

Zetska banovina je dala v svoj proračun 500.000 Din za cetinjsko gledališče. Ker je gledališko poslopje že gotovo, bo kmalu slovesna otvoritev.

Poskušeno posilstvo na starem mestnem pokopališču.

Na Novega leta dan med 2. in 3. uro popoldne se je mudila na starem mestnem pokopališču na grobu svojcev gospa Edita Crippa, soproga mariborskega trgovca. Ko je odhajala s pokopališča proti sportnemu igrišču, je nenadoma zagledala pred seboj neznanca v starosti 24—26 let, bolj šibke postave, s ponošeno kratko suknjo in sivo sportno čepico, z velikim zakrivljenim nosom. Neznanec jo je nepremično gledal. Gospa ga je vprašala, če želi denar. Neznanec pa jo je brez odgovora z vso silo udaril v obraz, da se ji je vllila kri, jo zgrabil in vrgel na tla, hoteč izvršiti nad njo posilstvo. Gospa, ki je močna, se ga je otresla, a on jo je vnovič pograbil in zopet vrgel na tla, hoteč izvršiti zločin. Tudi tokrat se ga je z napotom vseh sil ubranila in zbežala med klicanjem na pomoč. G. Crippa je razpisal 1000 Din nagrade za izsleditev zločinca.

Ženo na dravskem mostu zmerjal in pretepal

je na Novega leta dan ob pol 11. ponoči v pijanosti pomožni delavec A. F. Pasanti so se nad njegovim postopanjem zgražali. Stražnik ga je odpeljal v policijske zapore.

Prepir in pretep na ulici.

Na Novega leta dan krog pol 8. ure jutraj sta prišla v gostilno Plavc na Koroški cesti Adalbert Rajhert, delavec, in neki neznanec. Pred gostilno sta se začela glasno prepirati in pretepati. Ko je prišel stražnik, je neznanec zbežal, Rajhert pa je bil tako pijan, da ni mogel bežati in na policiji ni mogel niti svojega imena povedati. Novoletnega mačka zdravi v policijskih zaporih.

231 več slučajev nezgod

kakor l. 1928 izkazuje naša rešilna postaja v prošlem letu. V l. 1929 je bilo vsega 2081 intervencij proti 1850 slučajem l. 1928. Od tega odpade 2031 slučajev na rešilno postajo in 50 (proti 42 iz l. 1928) na prostovoljno gasilsko društvo ki je interveniralo pri raznih požarih, avtomobilskih in živinskih nesrečah.

Serijski razni nezgod.

Tipograf Edo Habjanič si je z mizar-skim skobelnikom pri delu poškodoval prste leve roke. — Na Koroški cesti si je 15letni dijak Franjo Hafner vsled padca pri sankanju tako poškodoval rebra, da so ga morali z rešilnim avtom prepeljati v bolnico. — Na vogalu Aleksandrove in Meljske ceste so se 52letnemu nastavljencu pri trgovcu Berdajsu, Antonu Suhicu, splašili konji. Suhic je padel z voza ter se na čelu tako močno ranil, da so ga morali odpeljati z rešilnim avtom v bolnišnico. Sicer pa je bil prehod starega leta v novo spremljan letos z razmeroma maloštevilnimi nezgodami, dočim je bilo lani 14 nezgod in več resnejših pretefov.

Za jesen in zimo KARO čevlji. VI.

Kraljeva beseda narodu ob Novem letu

Kralj Aleksander je proslavil konec l. 1929. v novem kraljevskem domu na Dedinju v krogu svoje rodbine in članov svoje vlade, katero je pozval 6. januarja 1929, da izvede program njegovega zgodovinskega manifesta. Ob polnoči je predsednik ministrskega sveta g. general Pera Živković čestital kralju novo leto ter v daljšem govoru iznesel pregled dela kraljevske vlade v letu 1929., polnem stvarnosti, vedrine in vere v uspeh velikega dela obnove zemlje.

Kralj je na ta pozdravni govor izrekel besede, ki jih je smatrali kot njegovo novoletno poslanico vsemu svojemu narodu ob koncu leta naporenega in požrtvovalnega dela.

»Naš narod« — je dejal kralj med drugim — »sprožet z zdravo razsodnostjo in globoko nacionalno zavestjo, je z navdušenjem sprejel mojo iskreno besedo od 6. januarja in moj poziv, da dvigne narodno edinstvo kot svetinjo in da stavi državo nad vse. V enodušni veri, da moramo iskati nove metode dela in krčiti nove poti, ves narod z zaupanjem in udanostjo sledi naporom in stremljenjem kraljevske vlade. Ko so minule nevarnosti duhovnega razsula in razjedinjavanja, sem donesel odločbo od 3. oktobra, ki predstavlja smisel in cilj mojih stremljenj. Kraljevina Jugoslavija, organizirana v globoki veri, predstavlja višjo sintezo naših plemenskih izrazov in oblik, ki bodo v notranji harmoniji omogočile razvoj vseh lepih strani našega plemena, na zunaj pa kazale moč, edinstvo in trdnost istokrvnega naroda. V takšni kraljevini — o tem sem prepričan — se bo doseglo oživitvenje onih ustanov, one državne uprave in one državne ureditve, ki bo najbolj odgovarjala splošni narodni potrebi in državnim interesom.

Kraljevska vlada bo nadaljevala z vsemi silami delo — tem pravcu in se potrudila, da bo odgovarjala vsem visokim nacionalnim in državnim smerem. Pričakujem, da bo v novi perijodi dela z mojim polnim zaupanjem odločno nadaljevala delo na izenačenju zakonodaje, da bo imela v tem delu pred očmi samo interese naroda in države, in da bodo podrejeni organi v državni upravi poznali samo polno zakonitost, pravico in absolutno enakost za vse in napram vsakomur.

Naše narodno gospodarstvo in državne finance čakajo v novem letu vaše polne pozornosti in največje delavnosti. Gospodarski polet naše kraljevine in njena delavnost morate doseči tak razvoj, da ne bo potrebno, da najboljše mišice našega naroda morajo čakati dela v tujini in kruha izven mej prostrane domovine. Bogastvo naše obdarjene zemlje se bo razvijalo in blagostanje se bo doseglo samo z razvito in dobro organizirano delavnostjo.

V sezoni raznih koledarjev in koledarčkov

OBIČICA KOLEDARJEV. — MESTO KOLEDARJEV PRAKTIČNI PREDMETI. — LETOŠNJI KOLEDAR NABAVLJALNE ZADRUGE DRŽ. USLUŽBENCEV V MARIBORU.

Z nobeno drugo stvarjo niso naše družine te dni tako oblagodarjene kakor z raznimi koledarji in koledarčki. Kakor hitro stopiš v kako prodajalno, agenturo, kavarno, boljšo gostilno, ali pa k večjemu obrtniku, že te obdarujejo s koledarjem, če že ne s stenskim, pa vsaj s tistim malim žepnim, ki so zelo lični pa tudi priročni. In tako jih lahko nanosiš domov cel kup, da si okrašiš če že ne sobe, pa kuhinjo in hodnike. Če si podjeten in zahajaš v kroge poslovnih ljudi, pa si tudi z onimi malimi lahko napolniš vse žepe svojih oblek. Pa kaj bi s tolikim blagodarom! En žepni ti zadostuje, in če imaš doma enega s pregledom mesecev, drugega pa z blokom, da otroci vsak večer trgajo po en listek, pa si z njimi prav zadosti preskrbljen. Z njimi morda še napraviš kratko veselje otrokom ki jih takširajo po pestrosti barv ter po več ali manj posrečenih človeških, živalskih, rastlinskih in stavbenih figurah. Pa tudi tega se kmalu naveličajo, in potem se vsa ta pisana šara valja nekaj časa po raznih kotlih, naposled pa zgine raztrgana in zveržena navadno v peč, kamor so odšli tudi oni, ki so s Silvestrom že doslužili svojo dobo.

Posebno ekonomični res nismo pri koledarjih, to moramo priznati, pa čeprav jih rabimo skoro vsak dan. Zakaj lepe vsote vržemo z njimi proč. Pravzaprav jih odštejejo tisti, kateri koledarje nam darujejo. A dotični pa prevale to breme v tej ali oni obliki na nas — odjemalce. No, pa to je že prešlo tako v navado, da se že tega več ne zavedamo. Koledar je na vsak način dobra reklama, to moramo priznati, čeprav vsak komad ne doseže svojega namena. Pa pri reklamah je že itak potreba računati s to okolščino. Pozdravljeni pa na vsak način idejo, da se mesto običajnih koledarjev dajejo za novo leto drugi praktični predmeti. To se pri nekaterih trdkah tudi v Mariboru že prakticira. Tako je lani dajala neka trdka svojim odjemalcem mesto običajnega koledarja — ličen sobni toplomer, letos pa ima zopet drug splošno uporabljiv predmet. Na vsak način je treba ta način obdarovanja le pozdravljati.

Stenski koledarji pa bi lahko služili poleg praktičnosti tudi v okras, ko bi bili seveda primerno izdelani in bi imeli vsaj nekaj originalnega in domačega na sebi.

A vsa ta roba se izdeluje večinoma v ino zemstvu, zato pa ima vse polno tuje navlake in prav nič našega. Ali bi se ne mogli vsaj sčasoma osamosvojiti tudi na tem polju? Koristili bi naši obrti in kolkortoliki tudi naši umetnosti.

Ker smo že pri raznih stenskih in žepnih koledarjih, moramo omeniti še knjižkoledarje, katerih imamo tudi dolgo vrsto. Ne mislim tu ravno koledarje in praktike naših književnih družb, ampak razne zadrugne in poklicne koledarje. Saj imadanes skoro že vsak stan svoj poseben koledar, ki mu nudi napotke za njegov poklic. Tudi razne organizacije ne smejo zaostati in morajo izdati svoj koledar, če imajo količnik številno članstvo.

Izmed te vrste koledarjev, ki služijo več ali manj svojemu namenu, ne smemo na tem mestu prezreti koledarja, ki ga je izdala letos »Nabavljalna zadruga državnih nameščencev v Mariboru«. Ta koledar se po svoji lični opremi in pestri vsebini prav prijetno razlikuje od koledarjev raznih drugih zadrug, ki imajo navadno samo razprave o svoji stroki, pa prav nič poučnega iz drugih panog, ali pa kaj literarnih doneskov. Koledar naše nabavljalne zadruge pa prinaša poleg kratkih in poljudnih člankov o zadrugištvu državnih nameščencev tudi prav primerne članke Anke Mešičkove o vzgoji otrok in o gospodinjstvu. Razen tega je tudi literaren del vreden upoštevanja in bo marsikoga razvedril. V pesmi ni našega Maribora še nihče tako dobro opisal kakor pesnica Anica v tem koledarju. Prav posebno vrednost tem koledarju pa daje Škofova razprava o hrani in zdravju, v kateri govori o kemičnih sestavi živil, kalorijah in vitaminih. V posebni tabeli je nič manj nego 170 raznih živil in poživil podrobno analiziranih z ozirom na njihovo redilno vrednost, kalorij in vitaminov. Ta razprava ima stalno vrednost in bo de marsikomu prav prišla. Zakaj tako podrobne kemične tabele o vseh živilih ne najdeš niti v tuji literaturi.

Mariborska nabavljalna zadruga je postala vsled pravičnega vodstva važen gospodarski faktor v našem mestu in krepka opora ravno državnim uslužbencem, katerih gnotni položaj ni zavidenja vreden. Letošnji njen koledar jo pa prav dostojno reprezentira.

Mariborski in dnevni drobiž

Telovadna enota „Svobode“ in „Orel“ razpuščena, prostori zapečateni

V torek, 31. decembra dopoldne, je prislo iz Beograda brzojavno naročilo na mariborsko politično odnosno policijsko oblast, da so v smislu zakona o Sokolu kraljevine Jugoslavije razpuščene vse telovadne organizacije, ki do 26. decembra niso prijavile svojega vstopa v novo organizacijo Sokola kraljevine Jugoslavije. V izvedbi tega ukrepa je policijska oblast še isti dan zapečatila vse prostore »Oria« in telovadne enote »Svobode«. Gotovo je, da se je na isti način tudi drugod po vsej državi izvršil razpust vseh organizacij »Oria«, telovadnih enot »Svobode«, »Hrvatskega Sokola« in drugih, ki niso vstopile v Sokola kraljevine Jugoslavije.

Ob prvem desetletju „Dijaškega doma“ v Mariboru

Dne 30. decembra je bil v zavodovi pisarni redni občni zbor društva »Dijaški dom«. Iz poročil o šolskem letu 1928-29 povzamemo, da je bilo v zavodu 54 gojencev, 8 jih je med letom izstopilo, 3 pa vstopili. Dolžnost prefekta je vršil skozi vse leto z veliko marljivostjo gosp. Danilo Gorinšek. V zavodu je dobivalo na stroške društva »Dijaške kuhinje« dnevno 70—80 potrebnih dijakov obede in 30—40 dijakov večerje. Celokupni stroški so znašali v tem letu 361.315 Din, prejemi pa 332.511 Din, tako da je bilo za 28.804 Din več stroškov ko prejemkov, kar je povzročila izredno huda dolga lanska zima. Razen tega pa se je nabavil za letošnje leto premog že vnaprej, postavila nova drvarnica in tudi sicer se je zavod preuredil. Letni primanjkljaj se je kril iz društvenega premoženja. S tem letom pa je tudi zaključeno prvo desetletje tega zavoda in ob tej priliki je izdal vodja knjižico »Maribor za svoje dijaštvo«, ki se ozira na vse dijaške podporne ustanove v preteklosti. Ker je iztekla tudi pogodba, ki jo ima društvo z mestno občino radi poslopja in inventarja, se je v tem letu pogodba podaljšala pod enakimi pogoji za nadaljnjih 10 let. Preglednika g. ravnatelj Pišek in g. dr. Lašič sta pregledala blagajniške knjige, jih primerjala s prilogami in jih našla v redu. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen dosedani odbor, s predsednikom dr. Al. Lešnikom in podpredsednikom dr. V. Kacem.

Od kod vedno pogostejše megle v Mariboru?

Maribor je bil od nekdaj znan po svoji izredni klimi in zlasti po tem, da je bila megla v njem le izredno redek pojav. Zato se prebivalstvo tem bolj čudi tekom zadnjega časa, ko je pojav megle v Mariboru vedno bolj pogost. Včasih imamo meglo, da bi jo lahko človek — kakor pravimo — »z nožem rezal«. Ugiblje se glede vzrokov sem in tja. Mnogi so mnenja, da je krivda na — Fali. Zakaj? Vsled zapornic, ki jih je zgradila elektrarna, je nabrana nad Falo stalno ogromna količina vode, celo jezero, nad katerim se tvorijo megle, ki od tam prehajajo skozi dolino proti Mariboru. Bilo bi vsekakor zanimivo, ako bi naši znanstveniki — prirodoslovci načeli to vprašanje in pojasnili z znanstvenih vidikov ta za Mariborčane v zdravstvenem in tudi drugih ozirih neprijetni pojav.

Zdravstveno stanje v Mariboru.

Od 22. do 31. decembra je bilo prijavljenih mariborskemu mestnemu fizikatu od nalezljivih bolezni 7 slučajev obolenosti za škrlatinko.

Kakšno bo vreme v prosincu?

Stari ljudski vremenski pregovori pravijo sledeče: V prosincu toplota, v svečanu mrzloti. Dalje: Če sv. Pavla (15.) megla stoji, bo mnogo bolnih ljudi... In: Januarja megla gosta — odeli v žalost bo domove, ker bo do posta skupala številne nam grobove. — Pa: Mnogo snega v januarju, lice razvedri se gospodarju. — »Januarska megla siva, — bo polna božja njiva.« —

350 telefonskih števil v Mariboru je bilo neuporabnih pred dnevi, ko je sneg potrgal celo vrsto telefonskih žic. Do danes so popravila toliko napredovala, da je le še 50 števil izven prometa. Ker so delavci tehnične sekcije neprestano na delu, je upati, da bo tel. promet v Mariboru v par dneh zopet normalen.

Ljudska univerza v Mariboru.

»V deželi Kemal paše« se glasi predavanje, ki bo v petek 3. januarja ob 8. zvečer v prostorih Apollo-kina. Predaval bo prof. König z Dunaja na podlagi 173 skopičnih slik. Predprodaja vstopnic je v polnem teku. —

Repriza »Orlova« na mariborskem odru. Prikljubljena opereta »Orlov«, ki je pri svoji novoletni premijeri naletela na velike simpatije, se ponovi v soboto, 4. tm. za ab. A. in kuponi.

Nevarni »vlakci« sanki.

Včeraj popoldne je večja družba sankčev spela svoje sani, za »mašino« pa si je najela neki osebni avtomobil. Ker je na kralja Petra cesti zlasti ob prazničnih velikih promet v Limbuš in Ruše, je ta sicer navidez lepi šport posebno na ovinkih zelo nevaren. V predstojećem slučaju je iz celega »vlakca« nastala živa grmada, vsekakor scena, vredna, da bi ji prisostvoval filmski operater. Razen par manjših poškodb — je vseh 35 udeležencev odneslo k sreči zdravo kožo.

»Radikalna kura« v abonmaju.

Oni gg. abonente, ki ne žele »Radikalne kure« v abonmaju, se naprošajo, da to javijo pri blagajni in dobe za to drugo predstavo. —

Prijatelj bosanskih preprog.

Stari znanec naše policije, Ferdinand M u s t e r, je bil na starega leta dan zasačen v gostilni »Kosovo«, kjer je v veži pograbil nahrbtnik z 11 bosanskimi preprogami v vrednosti 4000 Din. Slučajno ga je videl službojoči stražnik, ko je nesel nahrbtnik v gostilno, ter ga je tam aretiral. Muster je tudi osumljen, da je par dni poprej v neki drugi mariborski gostilni v Vetrinjski ulici ukradel 2 kg mesa. Dali so ga v policijske zapore. Radi poskušanege vloma v gostilni Hummel,

o katerem smo svojčas poročali, je bil kot osumljenec aretiran na starega leta dan grafolog S. S. in oddan v policijske zapore. Preiskava bo dognala, ali je kriv ali ne.

Vlomilce pri Kilmannu

so včeraj, na Novega leta dan, pripeljali v Maribor in se je danes pričelo zasliševanje.

POLNIH 16 DNI

napolnil je vse predstave

ŽIVI MRTVEC

največji beograjski

KINO „KORZO“

Železniškim upokojevcem, provizionistom, miloščinarijem, rentnikom in njih vdovam in sirotam — na znanje.

Od 1. januarja dalje se bo izdajal personalni premog samo na nove dobavne knjižice za premog. Stare knjižice je odvesti. V to svrhu se naj zglase vsi gori navedeni, in sicer na postaji Maribor gl. kol. oni, ki stanujejo na levem bregu Drave, pri postajni blagajni Maribor kor. kol. pa oni, ki stanujejo na desnem bregu Drave, najkasneje do 20. januarja z legitimacijo in navedbo svojega stanovanja. Istočasno se naj oddajo stare dobavne knjižice, da se bodo mogle naročiti nove. Čas in način naročanja ostane kakor do sedaj. — Odsek upokojevcov UJNZB. —

Društvo jugoslov. akademikov

prosi vse dame, častnega komiteja, ki so obljubile prispevati za buffet akademskega plesa, da pošljejo svoje prispevke v Unionsko dvorano do 4. jan. do 7. zvečer. — odbor.

Palais de Danse.

Prvovrstni januarski program. Svetovna atrakcija Bessi ef Jony, Lisi Gyn, brat in sestra Esters itd. Vsako nedeljo in praznik ob 17. uri čajanka s plesom. — 1

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 2. januarja ob 20. uri »Radikalna kura«. ab. C. Kuponi.

Petek, 3. januarja. Zaprto.

Sobota, 4. januarja ob 20. uri »Orlov« ab. A. Kuponi.

Ptujsko gledališče.

Petek, 3. januarja ob 20. uri »Krog s kredo«. Goslovanje Mariborčanov.

»Krog s kredo« na ptujskem odru. V petek, 3. t. m. gostuje mariborsko gledališče z enim najlepših del sodobne dramske literature, Klabundovo kitajsko igro »Krog s kredo«. Ker sodeluje skoro ves ansambl, nadalje zbor in statisti ter se prepeljejo popolnoma nove dekoracije iz Maribora, so dramske cene za to predstavo nekoliko zvišane. Abonenti ne doplačajo ničesar.

60 let mariborske plinarne

1. jan. 1870 — 1. jan. 1930.

Prvi početki mariborske — danes mestne — plinarne segajo nazaj v l. 1870, ko je 1. jan. tega leta pričela oddajati plin za razsvetljavo. Podjetnik Drasch je zaprosil za koncesijo za tako podjetje in jo je imel do l. 1889, ko je podjetje prešlo v last Augsburga Gaswerke. Šele takrat se je pričel pravi razvoj plinarne, pod vodstvom ravnatelja inž. Vilbertha. Družba je sklenila z mestno občino pogodbo za oddajo plina za javno razsvetljavo. L. 1902 je bil položen preko Drave na desno dravsko stran plinovod. Plinska raz-

svetljava se je upeljala v vse javne urade in šole. Sploh je imel plin za razsvetljavo takrat isto veljavo kakor danes elektrika, in konsum je bil razmeroma zelo velik. L. 1914 se je imenovana družba odločila za postavitev lastne električne centrale v plinarni na pogon s plinskimi motorji. Vendar je oddajo elektrike omejila samo na nekatere dele mesta.

L. 1915 je plinarna prešla v last mestne občine, seveda v že zelo obrabljene stanju. Po prevratu je prevzel vodstvo plinarne g. ravnatelj inž. Dušan Tomšič, ki z veliko energijo ves čas dela na izpopolnitev podjetja. Vsled neprestane premogovne krize, ki je povzročala podjetju silno škodo, se je odločilo vodstvo za preureditev plinarne na dvoplinski sistem. Le tako je bilo mogoče vzdržati obrat brez posebnih komplikacij. Z dvoplinsko napravo se je obratovalo več let. Letos se je kakovost plina normalizirala na 4300 kalorij in se danes oddaja plin normalne kakovosti, kakor je v vseh drugih plinarnah v navadi.

Konsumentov plina je danes okroglo 1200 in se število konsumentov pomnoži vsako leto za krog 150. Plinsko omrežje meri 31 km in so vmes že po 50 let stari plinovodi. Ti stari plinovodi se morajo postopno leto za letom nadomeščati z novimi, kar je glavni vzrok neugodne bilance podjetja. Plina se porabi letno krog pol milijona m³. Upati je, da bo nova plinska tarifa ugodno uplivala na nadaljni razvoj podjetja.

Jadranaši,

jutri v petek vsi k pevski vaji ob 19. uri, radi odhodnice gdč. Karmele Pivka. — Pevovodja —

Načrt novega zakona o izseljevanju

POSEBNA KOMISIJA PRETRESA NAČRT. — DUH SPLITSKE IZSELJENIŠKE KONFERENCE. — GLAVNI TEMELJI IZSELJENIŠKE POLITIKE.

Minister za socialno politiko je sklical posebno komisijo strokovnjakov in zastopnikov izseljeniške organizacije na razpravo o načrtu novega izseljeniškega zakona, ki ga je izdelal šef izseljeniškega komisarijata v Zagrebu g. dr. Fedor Aranicki. Komisija je zasedala že 14 dni pred božičnimi prazniki, po preteku obojih božičnih praznikov pa bo delo nadaljevala. Že prve dni v januarju bo zakonski načrt predelan in predložen pristojnim činiteljem in odobrenje.

Pri izgradnji zakonskega načrta je avtor imel pred očmi zlasti sklepe in resolucije izseljeniškega kongresa v Splitu ter principe, izražene na mednarodnih konferencah o zaščiti delavstva, odnosno izseljencev. Tudi je, predno je začel z delom, zaslišal strokovnjake dr. Verone, profesorja za pomorsko pravo, Joco Štefanovića, podpredsednika upravnega sodišča v Zagrebu, in vseučilišnega profesorja dr. Kubeka. Zakonski načrt ima 60 členov, ki obsegajo določbe: 1. o osebah, ki jih bo ščitil novi zakon in o načinu zaščite, 2. o omejitvah izseljevanja, 3. o dovoljenjih za odpremo izseljencev, 4. o odprenem poslovanju, 5. o odgovornosti odpremljivcev, 6. o nadzoru nad poslovanjem, 7. o izseljeniških oblastih, 8. o izseljeniškem fondu, 9. kazenske določbe in 10. prehodne odredbe.

Zaščita izseljencev je definirana tako-le: »Posebno zaščito po tem zakonu uživa vsakdo, kdor odide iz države na delo, ter oni, ki spremlja svojega zakonskega druga ali bližnje so rodnike, kateri gredo iz države v ena ki nameri, ali pa kdo gre pozneje sam za njim, in končno oni, ki se vrača v državo, odkoder je poprej odšel v gori označeni nameri. Enako zaščito uživajo tudi v inozemstvu rojeni potomci omenjenih oseb. S tem zakonom predvideno zaščito uživajo tudi podaniki tujih držav, ki so nastanjeni v Jugoslaviji, pa tudi oni, ki so na prehodu (tranzitu). Doseljevanje in izseljevanje tujih delavcev se bo uredilo s posebnim pravilnikom.

Člen 7. določa, da se ne sme nihče izseliti, razun v slučaju, da doma ne najde primerne dela, pa tudi v tem slučaju samo, ako gre v kraje, kjer so

zdravstvene, pravne, socialne in ekonomske prilike povoljne in ima izseljenec tudi zagotovljeno existenco.

Izseljevati se ne bodo smele v bodoče tudi nepismene osebe, razun v starosti pod 8 let ter onih, ki gredo k svojemu zakonskemu drugu ali bližnjim sorodnikom. Žena se bo v bodoče mogla izseliti samo po pristanku svojega moža, mož pa samo, ako je poprej zagotovil ženi doma existenco. Izseljevanje bo v bodoče onemogočeno tudi onim osebam, katerim kaka tuja država ali inozemsko podjetje plača ali kreditira potne stroške, posebno ako se to dela v svrhu kolonizacije.

Kdor ne bo imel odobrenja izseljeniških oblasti, se ne bo smel baviti z dajanjem informacij glede prevoznih prilik in z nabavo vozovnic za izseljence ter sploh z nikakršnimi posli, ki so v zvezi z izseljevanjem. Komisioniranim podjetjem je zabranjeno vsakršno poslovanje — posebno zbiranje izseljencev — potom zastopnikov ali nameščencev ali drugih oseb izven krajev, za katere imajo dovoljenje.

Zakonski načrt predvideva tudi, da bo pri ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja poseben izseljeniški svet. Nadzorstvo nad celokupno emigracijo pa bo vršil Osrednji izseljeniški komisariat v Zagrebu. Tudi je predvideno, da morajo vsi organi državne izseljeniške službe biti v čim ožjih stikih z zadevnimi referenti oblasti obče uprave ter z združenji za zaščito izseljencev doma in v inozemstvu. Tako bo izseljencem samim dana možnost, da po svojih organizacijah sodelujejo na urejevanju vprašani, ki se tičejo izseljencev.

Važne so tudi določbe o vprašanju zaščite izseljeniških prihrankov ter kazenske določbe glede nabiranja in varanja izseljencev, enako tudi določbe o socialnem zavarovanju izseljencev.

Načrt novega izseljeniškega zakona torej predvideva močno zaščito onih naših najbednejših rojakov, ki doma ne najdejo kruha in morajo iti v tujino »s trebuhom za kruhom«. Zato je želeli, da bi zakon čimprej stopil v veljavo.

Vpliv narave na gospodarski razvoj

PLODNOST ZEMLJE. — KLIMA. — ZEMLJEPIŠNA LEGA. — BOGASTVO NARAVE. — SPOSOBNOST ČLOVEKA.

Za pravilno spoznavanje pojavov gospodarskega življenja je važno tudi, da poznamo posamezne činitelje prirode, ki uplivajo na gospodarski razvoj.

Z ozirom na silno naglo množenje prebivalstva zemlje je važno vprašanje, ali bo naša zemlja mogla nuditi dovolj plodnih tal za prehrano bodočih pokolenj. Danes so še velike rezerve neizkoriščenih plodnih zemelj v slabo obljudenih krajih, v mnogih krajih pa so se že večkrat pojavile krize radi preobljudenosti. Naravni prirastek prebivalstva celega sveta znaša krog 20 milijonov duš na leto. Ako ostane prirastek v istem razmerju, bomo imeli v 50 letih na zemlji 3 in pol milijarde ljudi, v 70 letih 7 milijard, v 300 letih 60 milijard. Ali ni misliti, da se bodo sedaj še neobljudene pokrajine vendarle prenašale napolnile? Gotovo: z napredkom civilizacije in tehnike bo za prehrano posameznega človeka potrebna vedno manjša površina zemlje. Dočim pri Eskimih in ob reki Amakonki nekaj ljudi potrebuje za svoj obstanek več četvornih milj, pri pastirskih plemenih Azije več četvornih kilometrov, pride v Rusiji na 1 kvadr. kilometer 26 prebivalcev, v Angliji 240—260. Plodovitost zemlje je eden izmed najvažnejših činiteljev v gospodarskem in kulturnem razvoju ljudstva. Središča starih kultur so bila v plod

nihih nižinah velikih rek (Nil, Mezopotamija, Ganges, Rumena reka v Kini, južna Rusija). Na drugi strani se pa vidi, da manj plodoviti kraji vzgajajo ljudi vstrajnejšega in točnejšega dela.

Klima je drugi zelo važen činitelj. I previsoka temperatura tropskih krajev i hladna temperatura severnih krajev upliva nepovoljno na razvoj ljudskih duševnih in telesnih energij. Dejstvo, da so pred 4000 leti središča svetovne kulture ležala na paraleli Mehike, južnega Egipta, Gangesa, pred 2000 leti bolj severno na paraleli Sredozemskega morja, Mezopotamije, Kine, dočim so se danes pomaknula še bolj proti severu, na zemljepisno širino Londona, Newyorka, Berlina in Tokia, nas sili k zaključku, da je v navedenih krajih v tistih časih vladala povsem druga, umerjena klima, ki je pospeševala razvoj civilizacije. Vprašanje je, ali bodo središča kulture ostala na sedanji stopinji širine ali pa se bodo pomaknula sčasoma še bolj proti severu ali pa celo morda nazaj proti ekvatorju.

Važen činitelj je tudi zemljepisna lega. Povoljna lega ob morju ali ob toku velikih rek pospešuje razvoj. Naša država ima dovoljen položaj ob morju z dolgimi obalami, a brez velikih pritokov. Naše reke so tvorile za navale tujih narodov odprto pot. Ako bi se stekale v Jadran-

ske morje velike reke, bi bila Jugoslavija danes morda velika pomorska sila.

Naravno bogastvo močno podpira gospodarski razvoj. Danes se proizvodnja podzemlja po svoji vrednosti že približuje proizvodnji nadzemlja. Bogastvo rud izziva razvoj koncentriranega industrijskega gospodarstva.

Končni važni činitelj poleg narave je sposobnost človeka, ki je znal nevarne prirodne sile ne samo storiti neškodljive, ampak jih tudi izkoristiti. Izkoristil je moč slapa (Beli in zeleni premog), morda bo jutri vzel v svojo službo solnčne žarke, moč vetra, valove morja. Zato je važno, koliko ima zemlja danes vodnih sil. Ljudski um je znal izsušiti močvirja, brzdati hudournike, namočiti suha ozemlja, razkužiti nezdrave pokrajine, spremeniti potok kanalom in izsuševanja morja celo zemljepisne lege, s predori premagati zapreke neprehodnih gor, spreminjati

geološko sestavo tal in na umetni način dvigniti plodnost zemlje (čilski soliter, kalij, fosfati itd.). Človek množi bogastvo prirode, stvarja za mnoge dobrine surogate, ki bolje služijo in popolnejše nego prvotne dobrine same itd.

Kraji naše države imajo vse naravne predpogoje za gospodarski razvoj. Treba samo, da je vsak naš človek na mestu v delu, znanju in v samozvesti. Tako bomo postali dejanski gospodarji naravnih dobrin in jih bomo znali uporabiti v svojo korist in v korist celote.

Velikanski načrt sovjetskega komisarija za javna dela.

Sovjetski komisariat za javna dela izdeluje načrt za izgradnjo novih prometnih sredstev, ki bi spajala Ledeno morje, Atlantski in Tihi Ocean in sicer z električnimi vlaki.

Staro mesto se zopet dvignilo iz morja

V bližini otoka Baganie v Bahama-otočju se je — kakor so tekom zadnjih tednov soglasno poročali potniki ladij, ki so se vrnile v New York — dvignil iz morja doslej neznan in na zemljevidih nezaznamovan otok, na katerem se razvaline starega mesta. Amerikanska vlada je postala v mehiški zaliv tri rušilce, da bi zadevo preiskali, in vesti o otoku so se potrdile. Domnevajo, da se je otok dvignil po zadnjih potresih v centralni Ameriki nad morsko gladino, dočim je pred mnogo stoletji, vsekakor še pred odkritjem Amerike, tudi povodom potresa izginil v morju. Kolikor so mogli dozdaj dognati, gre za razvaline in ostankе velikega mesta, kojega arhitektura kaže na staromehikanski izvor naselbine. Carnegijev zavod namerava opremiti veliko ekspedicijo za raziskovanje razvalin.

Goljuf kot kanonik

Trafikantka Rotter v Subotici je bila pred Božičem klicana na telefon. Predstavil se ji je nekdo kot kanonik Dražić, ki ga je ona osebno poznala, ter jo prosil, da mu pošlje 100 škatelj cigaret za 2000 Din. Ker trafikantka ni imela na razpolago nosača, je domnevni kanonik izjavil, da bo poslal svojega slugo s pismom. Res se je kmalu pojavil pri Rotterjevi dečko s pismom, podpisanim z imenom kanonika Dražića, in mu je izročila zaželenih 100 škatelj cigaret. Drugi dan je sročala pravega kanonika Dražića in po govoru doznala, da je postala žrtev prevare. Enak slučaj je doživel trgovec Oklopčija, h kateremu je prišel dečko s pismom njegovega sosedu gostilničarja Grganovića, naj mu pošlje 6 škatelj cigaret. Policija je mnenja, da je obe prevari izvršila ena in ista oseba.

Strašna katastrofa u kinu

Dne 31. decembra popoldne je v kinu v škotskem industrijskem mestu Paisley izbruhnil ogenj. Tekom par minut je bila dvorana polna dima. Nastala je strašna panika. Cela vrsta otrok se je zadušila, drugi so bili pri obupnih poskusih, priti do izhodov, po mandrani. Policija in gasilci so z velikim trudom spravljali ljudi iz plamenov in dima. Do večeraj so spravili krog 200 otrok s težkimi poškodbami v bolnice. Število otrok, ki so ob življenje, cenijo doslej na 80.

Predor pod Donavo v Budimpešti.

Madžarska vlada je sklenila, da bo zgradila preko Donave še dva mosta. Sedaj pa se je pojavil nov predlog, naj bi se zgradil samo en most, namesto drugega mostu pa naj bi se zgradil predor pod Donavo, ki bi spajal Budim, in Pešto. Ideja je naletela na močen odziv. Začetkom leta bo razpisan natečaj za izgradnjo predora in mostu.

Simultanka Bogoljubova.

Dne 30. dec. 1929 je znani šahovski mojster Bogoljubov v Innsbrucku igral simultansko igro proti 39 igralcem. Dobil je 20, izgubil 8 partij, 11 jih je končalo remis.

Sport

Mariborski zimsko-sportni podsavez.

Službeni glasili podsaveza sta »Večernik« in »Mariborer Zeitung«. Vse službene objave podsaveza bodo redno izhajale v imenovanih glasilih vsak četrtek, v nujnih slučajih tudi druge dneve, na kar se opozarjajo vsi člani iz Celja, Šoštanja, Ptujja, Slovenjgradca, Črne-Mehice, Prevalja in Maribora. Vsem članom so razposlana točna navodila za bodoče delovanje in se je treba strogo ravnati po njih. Dopisovanje z JZSS je dovoljeno samo preko podsaveza in sicer s takojšnjo veljavo. Vse verifikacije in naročitve železniških legitimacij se vrše preko podsaveza, doposlani dopisi pa naj se po možnosti dostavljajo v dvojniku. Vremenska poročila naj pošljejo člani do vsa kega četrta.

Dne 2. februarja se bodo vršile v Bohinju velike mednarodne smuške in skakalne tekme. Ki jih organizira JZSS. Naša dolžnost je, da se jih udeležimo v čim večjem številu. Vozili bodo posebni vlaki iz Maribora, Zagreba, Ljubljane, Celovca in Beljaka. Za poseben vlak iz Maribora pa je seveda potrebno, da se priglasijo dovolj udeležencev. Voznja bo polovična. Posebni vlak iz Maribora bi odhajal približno ob 23. uri, prihod v Bohinju dne 2. februarja ob 7. zjutraj, odhod iz Bohinja istega dne ob 20. uri, prihod v Maribor ob 1. ponoči. Za udobnost pri potovanju bo skrbel poseben železniški referent. Udeležijo se lahko tekom samo priglasenci, ne glede na to, ali so člani zimsko-sportnih odsekov oz. klubov ali ne. Prijave naj se pošljejo na naslov: Mariborski zimsko-sportni podsavez, Maribor, Gosposka ulica 24 najkasneje do 10. t. m., ali ustmeno pri »Putniku«.

Dne 6. t. m. priredi ISSK Maribor sankško tekmo Ruška kočja - Ruše. Društva naj pozovejo svoja članstva k čim večji udeležbi.

Izkaz zimsko-sportnih prireditev l. 1930 je razviden iz časopisja dne 1. januarja («Jutro», «Slovenec»).

Concordia v Švicli.

Po uspešnem turnirju zagrebške Concordije v Nemčiji je včeraj gostovala Concordia v Baselu proti F. C. Nadstern in igrala neodločno 1:1 (0:1). Zagrebčani so bili zelo prijazno sprejeti in je tekmi prisostvoval tudi naš poslanik v Bernu.

ISSK Maribor, nogometni odsek, službeno.

Drevi ob 20. uri telovadne vaje za vsa moštva v telovadnici v Cankarjevi ulici.

Sankaška tekma Ruška kočja - Ruše odgodena.

Radi neugodnih snežnih prilik na Pohorju je sankška tekma ISSK Maribora, ki se bi morala vršiti dne 6. januarja, preložena na poznejši termin.

10.000 malih cenjenih stanovanj

namerava tekom prihodnjih par let zgraditi praška mestna občina, da tako na radikalni način odstrani stanovanjsko krizo. Načrt bo izveden s pomočjo državne podpore.

85-letnica V. I. Nemirovič-Dančenka.

Dne 6. t. m. dopolni 85. leto starosti sloveči ruski književnik Nemirovič-Dančenko, ki živi sedaj v Pragi. Počuti se dobro.

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 250

Zarotniki so močali.
Toda Altieri je zaklical s krepkim glasom:
»Živel doži!«
Masa zarotnikov je razumela svojega poglavarja, da se je s tem ognil neizogibnosti, pokazati Foscariju simpatijo, in ga vendar takorekoč pozdravil: zaorila je z glušim truščem:
»Živel doži!«

A tudi Foscari je razumel...
Kajti oči vseh mož, ki so bili dvignili ta krik, niso zrlle nanj, nego na generalnega kapitana.
Heralti so zopet zatrobili.

Nato je ceremonijar zamahnil s svečano gesto, in reško molčanje je zavladalo nad zborovanjem.

Člani sveta Desetorice so šli dožu naproti in se mu poklonili.

»Pozdravljeni,« je odgovoril Foscari, »verni čuvarji naših zakonov, upanje zvestih, strah in groza izdajalcev...«

Izgovoril je te besede s tako čudnim tresljajem glasu, da je Altieri, ki je tudi prihajal k njemu, osupnil in prebledel, dočim so zarotniki, stisnjeni v gručo, segli nehoti po ročnikih svojih bodal. Malo je manjkalo, da ni prišlo že v tem trenutku do spopada.

Toda že se je Altieriju vrnila hladnokrvnost: izpregovoril je s povzdignjenim, razločnim glasom:

»S svojimi oficirji vred se štejem srečnega, da se udeležimo ob strani vaše visokosti krasne ceremonije, ki se vrši današnji dan...«

»Ceremonija,« je odgovoril Foscari, »bo v resnici krasna, ker ji bodo prisostvovali tako vrli možje, kakor ste vi in vaši oficirji. Hvala vam iskrena, gospod generalni kapitan...«

Prihod duhovščine, ki se je pojavila takoj nato, je obrnil misli navzočih drugim, da niso ugibali, kakšne zlovesče postranske pomene bi utegnile imeti besede, izpregovorjene na obeh straneh.

Za duhovščino so po vrsti pozdravili Foscarija zastopniki raznih državnih institucij.

Dočim so se vršile te formalnosti, je ceremonijar sestavljal spreved in postavljaj slehernega na njegovo mesto.

Samo Altieri je bil izjema.

Dož je izrazil naravnost željo, da ostane pri njem.

V trenutku, ko so se zaključevale te priprave, so na vso moč zazvonili zvonovi pri Sv. Marku.

Slavnostni spreved se je premaknil ter se napotil nizdol po velikih stopnicah.

Ko so stopili na trg Sv. Marka, so heralti, običajni v škrlatno svilo, bogato obšiti z zlatom, zatrobili triumfalno koračnico, tristo duhovnikov, vikarjev in kanonikov, s škofom koadjutorjem na čelu, je začelo prepevati obredne pesmi, ogromna množica ljudi je zabučala v ravdušenih klicih, in sredi tega sija, sredi tega teatralnega aparata je korakal Foscari, resno in svečano, z dvignjeno glavo, trdimi očmi in roko pripravljeno, da izdere meč iz nožnice.

Eden izmed služabnikov, ki sta nosila vlečko njegovega plašča, se je nemirno oziral zdaj na Foscarija, zdaj na Altierija.

Ta suga je bil Gvido Džennaro, policijski načelnik. Polovica poti iz doževske palače do Lida se je vršila brez vsake motnje.

Množica je kričala.

Altieri se je pomenljivo spogledaval s svojimi sozarotniki.

Foscarijevo lice je sijalo. — Narod je bil zanj.

O tem ni bilo več dvoma.

Naenkrat pa so prve vrste spreveda obstale.

Foscari je stopal v tem trenutku po enem izmed

nešteti mostov, ki se vzpenjajo nad beneškimi kanali.

Most je bil vzbočen.

In ko se je izpreved ustavil, je stal dož ravno vrhu mosta.

To se pravi, videli so ga že oddaleč.

In tudi on je videl daleč naokoli.

Počez pred njim je ležalo nabrežje, črno od ljudi.

Na drugi strani nabrežja se je videlo v dvoje tesnih

ulic družic se pred svojim izhodom v pristanišče in

tvorečih tako tesen trg, kjer se je gnetla množica, do-

čim so bila okna okrašena s tkaninami in zastavami

vseh barv, polna radovednih gledalcev.

»Čemu stoje?« je zamrmral Foscari.

Nenadoma je zavladalo na malem trgu vsesplošno

molčanje. Nepremično in nemo je stala množica in

spreved v svojih velikolepih kostumih.

Vse glave so se odkrile.

Foscari je prebledel.

In Altieri je bil bled kakor vosek.

Zapreka, ki je ustavila dožev slavnostni spreved,

je bil drug spreved, ki ga je presekala čez sredo, z ne-

zapisano pravico, ki je lastna veličanstvu smrti.

Mrtvaški spreved...

Dvanaest služabnikov v žalni livreji je nosilo na

ramah težko krsto, na kateri so ležale insignije velike-

ga inkvizitorja.

Tik za krsto je korakala ženska brez spremlje-

valca.

Oblečena je bila v črno.

Dolg črn pajčolan jo je odeva od glave do nog.

»Leonora!« je zamrmral Altieri zamolklo.

Da, bila je ona. Šla je mimo, morda ne videča

sijajnega prizora, ki jo je obdajal.

Za njo so stopali duhovniki in pobožne bratovščine,

s svečami v rokah...

Oddaljili so se žalostni glasovi, pojoči mrtvaške

pesmi...

In dožev spreved je nadaljeval svojo pot...

Ta hip sta se Foscari in Altieri srečala z očmi.

Obadva sta bila enako blede; zdelo se je, da misli

sleherni izmed njiju:

»Na koga naju dveh je padel zli pogled tega sre-

čanja? ... Katerega je zadela »jettatura«? ...«

Jettatura je še dandanašnji strašna reč. Ako se

vam pripeti v Benetkah, v Milanu, v Rimu ali v Flo-

renci, da srečate starko z bledim obrazom in glavo

zavito v črno ogrinjalo, bežite: morda vam preti

»jettatura«.

Če se vam prikaže sredi polja, na ovinku samotne

ceste, ožgan od solca, star ovčar, ki stoji nepremično

in vas meri oddaleč s potuhnjenim očesom, bežite:

morda je kak »jettatore«.

Takšna srečanja so smrtonosna vzlasti, kadar bije

pol dne in leži skrivnostno molčanje nad poljanami, ali

pa, kadar bije polnoč in se klatijo po naravi samo ča-

rovnice, volkodlaki in druga zla bitja ter preže na plen.

In če vas je doletelo takšno srečanje, gorje vam!

Morda si zlomite nogo ob navidezno nedolžnem

kupu kamenja, morda izveste kmalu nato, da umira

vaša žena: morda najdete doma novico, da je baš ban-

kir pobegnil; morda vas vrže vročica na bolniško po-

steljo...

Zatorej ne odlašajte, ako se vam zgori kaj takega,

ne govorite si dajte zagovoriti zli pogled.

Srečnega se lahko šteje, ako se vam s priprošjo

svetnikov posreči zarotiti nesrečonosne posledice

»jettature«...

To praznoverje, ki je še danes tako mogočno, je

bilo takrat v svoji polni moči.

Dož si ni mogel misliti neugodnejšega znamenja

kakor to, da se je srečal na svoji triumfalni poti z mrt-

vaškim sprevedom. Tudi Altieri, ki je korakal v nje-

govi strani, je bil globoko potr.

In vendar sta bila obadva moža s silno dušo...

Ko je spreved po tej hipni zapreki nadaljeval svo-

jo pot, sta zamrmrala obadva:

Ali je padla jettatura name? ...«

XXXI

Roland Kandiano.

V noči od 30. na 31. februarja je nudila soteska

Piave in okolica Črne jame čuden pogled.

Temni prehod in njegove strme skaline so raz-

svetilevale baklje; njih luč je prodirala v prepade in

se odsevala na valovih šumeče reke.

Okrog teh bakelj se je zbirala množica ljudi, prve

vrste v polni luči, zadnje vrste skrite v mraku, raz-

tezajoč se do kdovekod.

Navzočih je bilo kakih petsto mož.

Vsi so nosili običajno hribovsko obleko.

Silne so bile njih postave, njih obrazi raskavi ka-

kor skalovje te pokrajine.

Ti možje, naslanjajoči se na svoje arkebuze, s pi-

stolci in bodalom za pasom, so tvorili impozanten zbor

korenjakov.

Na platformi, ki se je širila pred vhomom v jamo,

so stali v sklenjenem polukrogu.

Tisti, ki se niso mogli postaviti v ta polukrog, so

si pomagali kakor je kdo mogel; ta je zlezal na skalo,

oni se je oprijel kakega grma.

V sredi kroga pa, na prostem kraju, ki so ga baklje

oblivale z najbolj žarko lučjo, je stal na primitivno

zgrajenem odru neki možki in govoril.

Globoko molčanje je vladalo naokoli.

Slišal se je samo glas tega moža.

Poslušalci, ki so ga obdajali, niso izražali niti pri-

trjevanja niti nezadovoljstva.

Toda po njihovih gorečih pogledih, po njihovih

obrazih, ki so zrl napeto proti govorečemu poglavar-

ju, je bilo lahko videti, da je sleherna njegovih besed

budila v njih mogočno simpatijo.

Govornik je bil Roland Kandiano.

V trenutku, ko prihajamo k tej fantastični skup-

ščini, je ravno sklepal svoj govor.

Govoril pa je takole:

»Zdaj ste možje, kajti spoznali ste, da velika dolž-

nost človeka in moža ni samo, štiti šibke, nego tudi

boriti se proti močnim in uničevati jih...«

Kolko je vredna zaščita šibkih, ako se zaščitnik

istočasno iz bojazljivosti ne protivi obstoju mogočni-

kov?

Revolucije zatiranih bo treba obnavljati vedno in

vedno, dokler ne bo vsakomur jasna resnica:

Najbolj gotovo, najbolj pošteno in najmanj krvavo

sredstvo v zaščito zatiranih, v njih rešitev iz suženj-

stva je borba proti močnim.

Prazna reč je, če vam zatrjujejo, da so tudi mo-

gočiki nadahnjeni z dobrimi čuvstvi.

(Nadaljevanje sledi)

Mali oglasi, ki služijo v posre-
dovanje in socialne namene
obširno: vsaka beseda 30 p.
najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopolnjevanje in ogla-
si trgovskega ali reklamnega
znaka: vsaka beseda 50 p.
najmanjši znesek Din 10.—

Ščem bolničarko
za nedoločen čas. Naslov v upravi li-
sta. 3391

Prepročljive gozderje
dobite poceni v »Brzopodplat«, Tatten-
bachova ulica 14. 3091

Portniki!
Drške brus in ponikla najbolj in naj-
ceneje, mehničar delavnica Justin Gus-
tinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14.

Brezobrestno posojilo
za gradnjo stanovanjskih hiš, razdol-
žitev itd. Zavarovalna zadruga »Rod-
bina« za najemnike. Navodilo v novi
izdaji »Domačija«, Maribor, Koroška c.
10. 3579

Snežne čevlje,
vulkanizira najceneje in najhitreje
»Brzopodplata«, Tattenbachova ul. 14.



Zima je tu! Priha-
ja čas, ko bo treba
oddati vaše kolo v
popolno oskrbo in
shrambo čez zimo.

V istem času se vam nudi prilika, da
daste vaše kolo temeljito popraviti.
Generalno popravilo z emaljirajo na
180 stopinj vročine potom električne
peč, poniklanje ter temeljito očiščenje
in brušenje vseh krogličnih ležajev,
tako, da postane kolo z malimi izdatki
zopet novo. Zadostuje dopisnica, da
pridem po kolo na dom. Priporoča se
mehanična delavnica Justin Gustinčič,
Maribor, Tattenbachova ulica 14, na-
sproti Narodnega doma. 3009

Sobo- in črkoslikanje
izvršuje po cen, hitro in okusno Fra-
njo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2281

ODOL

Kalodont, Clorodont,
Pebeco i. t. d. nudi

najugodnejše
in kupi ODOL steklenice.

Galanterijska trgovina

Drago ROSINA

Vetrinjska ulica št. 26

Smuči: „Hykor“,

vosek: „Record“ in

„Osbye“ se dobi samo

pri 3524

IGO BALOH

Vetrinjska ulica 18

Spomnite se CMD!

Spomnite se CMD!

Spomnite se CMD!

Spomnite se CMD!

Spomnite se CMD!

Spomnite se CMD!

Sveže namočene

polenovke

priporoča od danes naprej dnevno trdka

JOS. SIREK

specerija in trgovina z deželimi pridelki

Maribor, Glavni trg - Rotovž

VAZELINA IN KREMA za čevlje

galanterija, drobnine,

parfumerija, pletenine,

trikotaja, nogavice,

perilo, čevlje, špaga, vrvi i. t. d.

na debelo in na drobno 3363

Drago Rosina, Maribor, Vetrinjska 26

TOVARNIŠKA ZALOGA PERILA
IN VOLNENIH PLETENIN

2665

ZATO, PRI NAJVEČJI IZBIRI, IZREDNO
NIZKE CENE.

JOS. KARNIČNIK
MARIBOR, GLAVNI TRG 11

SPECIJALNA ZALOGA
SAMOVZNIC